

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรายละเอียด ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. ขอบเขตการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. วิธีดำเนินการวิจัย
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยการใช้แบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นนำข้อสรุปจากแบบสำรวจความต้องการไปจัดการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ทราบถึงระดับความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ รวมทั้งได้ทราบถึงเรื่องที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ดำเนินการในฐานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 16 คน

2.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย

2.2.1 ครูโรงเรียนพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 8 คน

2.2.2 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 16 คน

2.2.3 ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นจากหมู่บ้านในสังกัดโรงเรียนพัคณภูมิพิสัย และในเขตเทศบาล จำนวน 4 คน

2.2.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนพัคณภูมิพิสัย จำนวน 9 คน

2.3 กรอบเนื้อหา ในการวิจัยเรื่องกระบวนการการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลกเป็นเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้

2.4 ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

2.5 สถานที่วิจัย โรงเรียนพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือแบ่งเป็น 7 ชนิด ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจความต้องการในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. การถอดความรู้ฝังลึก โดยใช้เทคนิคเรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling)

โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิต

4. การสกัดหุ้มความรู้
5. การสังเคราะห์แก่นความรู้
6. การถอดบทเรียน (Lesson Distilled)
7. เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

4. วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

4.1. การสร้างแบบสำรวจความต้องการในการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้

สร้างแบบสำรวจความต้องการในการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ เพื่อนำไปสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ ซึ่งต้องนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้ง 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักเรียน กลุ่มที่ 2 กลุ่มครู กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มที่ 4 กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มที่ 5 กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนโรงเรียนพหุคณภูมิพิสัย โดยแยกแบบสำรวจความต้องการในการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ออกเป็น 5 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มนักเรียน

ชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มครู

ชุดที่ 3 สำหรับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน

ชุดที่ 4 สำหรับกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุดที่ 5 กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสำรวจทั้ง 5 ชุด เป็นแบบสำรวจความต้องการในการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ ทั้งลักษณะปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้ ส่วนปลายเปิดผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างอิสระตามความเหมาะสม ลักษณะของเครื่องมือแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความต้องการในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิด การจัดการความรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสำรวจแบบปลายเปิด (Opened Questionair)

4.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสำรวจความต้องการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสำรวจความต้องการในการการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาการศึกษา
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสำรวจความต้องการ
3. สร้างแบบสำรวจความต้องการในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ จำนวน 5 ชุด เพื่อนำไปสำรวจในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ และความต้องการเกี่ยวกับเรื่องที่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ของนักเรียน โดยให้ครอบคลุมลักษณะที่ดีของแบบสำรวจ

4. นำแบบสำรวจความต้องการในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบความถูกต้องตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา

5. นำแบบสำรวจในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ มาแก้ไขหรือปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

6. นำแบบสำรวจในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ที่แก้ไขหรือปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

6.1 ด้านความตรงของเนื้อหา (Contente Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบมีจำนวน 2 ท่าน คือ

6.1.1 นายมานิตย์ สนั่นเอื้อ ผู้อำนวยการโรงเรียนพัคณภูมิพิสัย

6.1.2 นางสาวสงเคราะห์ แก้วทาสี กศ.ม. จิตวิทยา การให้คำปรึกษา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลพัคณภูมิพิสัย

6.2 ด้านความตรงตามโครงสร้าง (Consyruct Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบ มีจำนวน 1 ท่าน คือ นางสุกุมลย์ ปัตตالاโพธิ์ วุฒิศึกศึกษา กศ.ม.
การประถมศึกษา ครูโรงเรียนพัคณภูมิพิสัย

6.3 ด้านความถูกต้องของรูปแบบ (Format) ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบมีจำนวน

1 ท่าน คือ นายจักรภัทร ชารีคำ วุฒិการศึกษาศาสตร์ รป.ม. รัฐประศาสนศาสตร์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนงาน องค์การบริหารส่วนตำบลปะหลาน

6.4 ด้านการใช้ภาษา (Wording) ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบมีจำนวน 1 ท่าน คือ นางอัมพร วงวาส วุฒิการศึกษาศาสตร์ ค.ม. สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยนานาชาติ การพิเศษ สาขาภาษาไทย ครูโรงเรียนพณิชยการวิทยาการ

7. นำแบบสำรวจไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

8. นำแบบสำรวจในการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้การจัดการความรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดโรงเรียนอนุบาลพณิชยการพิสัย อำเภอพณิชยการพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ดังนี้คือ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	จำนวน	16	คน
2. ครู	จำนวน	5	คน
3. ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	16	คน
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน	4	คน
5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	9	คน

9. นำแบบสำรวจความต้องการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้มาให้คะแนนตามเกณฑ์ในการตรวจคะแนน ดังนี้

เมื่อตอบช่องมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เมื่อตอบช่องมาก	ให้	4	คะแนน
เมื่อตอบช่องปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เมื่อตอบช่องน้อย	ให้	2	คะแนน
เมื่อตอบช่องน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

นำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้ระดับค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102)

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความต้องการมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

10. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpa - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 124) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .868

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) คือ การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุด โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่ง Stewart and Shamdasani (1990) โดยเน้นความสำคัญของพลวัตกลุ่ม (Group dynamics) ซึ่งถือว่าคนเราจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยในกลุ่มหรือในที่สาธารณะก็ต่อเมื่อเขารู้สึกสบาย ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย โดยดำเนินการ ดังนี้

5.1.1 สถานที่จัดการสนทนา คือ ศาลาเหล็กเหลี่ยม โรงเรียนพัยคณภูมิพิสัย ตำบลลานสะแก อำเภอพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

5.1.2 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) คือ ผู้วิจัย นายวิทยา เสวตร

5.1.3 การเลือกสมาชิกสนทนา เลือกผู้สนทนาโดยยึดจุดมุ่งหมายของการวิจัยเป็นหลัก (Purposeful sampling) ทำการเลือกจากประชากรทุกกลุ่ม เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ครอบคลุมความหลากหลายในประชากรได้มากที่สุด (ชาย โพธิ์สิตา, 2550 : 53) จำนวน 10 คน อันประกอบด้วย ตัวแทนนักเรียน จำนวน 2 คน ตัวแทนครู จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 2 คน ตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 คน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน วิธีการเลือกตัวแทนสมาชิกเพื่อร่วมการสนทนากลุ่มใช้วิธีการเลือก โดยการแนะนำต่อ ๆ กันไป คือ ผู้วิจัยไปตามประชากรในแต่ละกลุ่มคนใดคนหนึ่ง เช่น ถามว่า “ในชุมชนของเรามีใครบ้างประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีความรู้เรื่องการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยการเรียนรู้จักประหยัด อุดหนุน รู้จักการทำเกษตรแบบผสมผสานที่ทุกคนเอาเป็นแบบอย่าง” เมื่อได้ชื่อคนหนึ่งมาแล้วก็ตามไปถามคนนั้นแบบเดียวกันต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพอใจโดยวิธีนี้ชื่อที่ได้มาจะมีจำนวนมากขึ้น ๆ ในจำนวนนี้คนที่ถูกคนอื่นเอ่ยชื่อมากที่สุดและคนที่ถูกเลือกรองลงมา จะได้รับเลือกให้เป็นตัวแทน

ของกลุ่มเพื่อเข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม โดยจุดมุ่งหมายที่เลือกตัวแทนแบบนี้ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้มากที่สุด

5.1.4 การติดต่อกับผู้ประสานงาน ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยความสะดวก โรงเรียน พักคนภูมิพิสัย ตำบลลานสะแก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ในการจัดการสนทนากลุ่ม พร้อมแจ้งวัน เวลาและสถานที่ให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทุกคนให้ทราบล่วงหน้า อย่างน้อย 3 วัน

5.1.5 การจัดที่นั่งสนทนากลุ่ม ให้นั่งเป็นครึ่งวงกลมให้นั่งสบาย ๆ ไม่ห่างกันนัก เพื่อให้ได้ยินการพูดคุยอย่างทั่วถึง และแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นได้รับฟังอย่างชัดเจน อันจะนำมาซึ่งการสื่อสารที่มีความถูกต้องชัดเจน และยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สนทนาและบุคคลในวงสนทนาด้วย

5.1.6 การเริ่มสนทนาในช่วงแรกของการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนา เริ่มจากการแนะนำตนเองและทีมงาน (ผู้จัดบันทึก และผู้บริการทั่วไป) โดยพยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง จัดเตรียมอุปกรณ์ (กระดาษสำหรับจดบันทึกและคินสอ ชาร์คหรือกระดาน ฯลฯ) ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้พร้อม หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

1. แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจุดมุ่งหมายในการจัดสนทนากลุ่ม
2. เกริ่นนำด้วยคำถามอุ้มน้ำเพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลายเป็นกันเอง
3. เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเริ่มมีความคุ้นเคยกัน จึงเริ่มคำถามซึ่งได้จากการ

วิเคราะห์แบบสำรวจ เพื่อเป็นแนวทางประเด็นในการสนทนา เช่น ความต้องการเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน การเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การร่วมกลุ่มกันจัดตั้งสหกรณ์ของหมู่บ้าน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น นอกจากประเด็นข้อคำถามเหล่านี้ในการสนทนาจะเกิดข้อคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาจะใช้ประเด็นคำถามเหล่านั้นซักต่อเพื่อให้ได้รายละเอียดของประเด็นนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น

5.1.7 การยุติการสนทนากลุ่ม ให้สมาชิกแต่ละคนสรุปสิ่งที่ตนได้พูดและเพิ่มเติมข้อมูลความเห็นของตนเอง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจตรงกันยิ่งขึ้น และให้สมาชิกช่วยกันเพิ่มเติม สรุปซึ่งได้รายละเอียดจากการสนทนากลุ่มว่าในการจัดการเรียนรู้ เศรษฐศาสตร์ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีนั้น จะต้องใช้การจัดกระบวนการ

การเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ ซึ่งต้องนำ
 กรณีปัญหาที่มีอยู่ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่มาทำหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอน

5.2 ชั้นปฏิบัติการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้แนวคิดการจัดการความรู้ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัด
 ฐานในการเรียนรู้จากกรณีปัญหาท้องถิ่นเป็น 3 ฐาน ดังนี้

1. ฐานอยู่อย่างพอเพียง

1.1 บ้านของครอบครัววัดแบบเกี่ยวกับการอยู่อย่างพอเพียง : นายเด็ก

กลจันทา

1.2 บ้านทุ่ง : นางนิตยา ฤทธิสยาม

2. ฐานออมไว้ไม่ขาดสน ธนาคารบ้านเรา : นางทิพากร สาทองขาว

3. ฐานสหกรณ์หมู่บ้าน : นายวิรัตน์ เชื้อนิตย

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรณีปัญหาในแต่ละฐานการเรียนรู้ นั้น เป็นการ
 เปิดกว้างให้กับกรณีปัญหาที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน ปฏิบัติการสอนตามเทคนิคและ
 วิธีการที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ในตนเองถ่ายทอดออกมาอย่างอิสระ
 โดยมีแหล่งเรียนรู้จริงของแต่ละฐานเป็นสื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
 ยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละฐานมีขั้นตอนปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ถอดความรู้ฟังลึก โดยใช้เทคนิคเรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling)

ซึ่งเป็นเทคนิคของการใช้เรื่องเล่า เพื่อแบ่งปันความรู้ จากกรณีปัญหาท้องถิ่นลงสู่ตัวนักเรียน
 เป้าหมายสำคัญที่สุดของการเล่าเรื่อง คือให้ผู้มีความรู้จากการปฏิบัติ (Tacit Knowledge)
 ซึ่งเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ได้ปลดปล่อยความรู้ที่ซ่อนลึกอยู่ในหัวใจ (ความเชื่อ)
 ในส่วนลึกของสมอง (ความรู้) และในส่วนลึกของร่างกาย (การปฏิบัติ) ออกมาทางคำพูด
 สีหน้า และท่าทาง การเล่าเรื่องจะประสบผลสำเร็จมากน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการ
 คือ ผู้เล่า ผู้รับฟัง และบรรยากาศขณะเล่า โดยผู้เล่าที่มีอารมณ์แจ่มใส มีความเอื้ออาทร
 (Care) ต่อกลุ่มผู้ฟังมีความรู้ลึกกว่าผู้ฟังเป็นกัลยาณมิตร มีจิตใจพร้อมที่จะให้ มีความภาคภูมิใจ
 ในความสำเร็จที่ตนกำลังเล่า โดยกรณีปัญหาท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในเรื่อง
 ที่เล่าเป็นการถอดความรู้ที่ฝังลึกในตัวออกมาให้นักเรียนได้รับทราบ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

สนทนาซักถาม ซึ่งจะเป็นการสร้างพลังให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้ที่ฝังลึกในตัวออกมาให้นักเรียนได้รับทราบ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนทนาซักถาม ซึ่งจะเป็นการสร้างพลังให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่ครูภูมิปัญญาถ่ายทอดออกมาเป็นความรู้

2. นักเรียนเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาจะนำนักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่จริงภายในชุมชน เช่น ครอบครัวตัวอย่างของภูมิปัญญาภายในหมู่บ้านที่ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงของ นายเด็ก กลจันทา บ้านทุ่ง ของ นางนิตยา ฤทธิ์สยาม สหกรณ์ร้านค้าภายในชุมชน และธนาคารออมสิน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล

5.2.2 การสกัดขุมความรู้ เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ศึกษาจากภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนได้พบเห็นในแต่ละฐานการเรียนรู้แล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มจะนำความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญามาหลอมรวมกัน โดยแยกเป็นผังความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ทำให้ครอบครัวประสบผลสำเร็จและมีความสุขจนเป็นตัวอย่างให้แก่บุคคลในท้องถิ่นได้ เช่น การพึ่งตนเอง การรู้จักประมาณตน การประหยัดคอดออม ความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

5.2.3 การสังเคราะห์แก่นความรู้ (Core Competence) เมื่อนักเรียนสกัดขุมความรู้ โดยการจัดทำแผนผังความคิดของแต่ละกลุ่มที่ได้จากภูมิปัญญา นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้นำเสนอต่อสมาชิกทุกคนร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ที่ได้ออกมาเป็นแก่นความรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงที่โรงเรียนและที่บ้านของนักเรียนเอง โดยมีครูภูมิปัญญาที่อยู่ในชุมชนคอยติดตามกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพิ่มเติมในการเรียนรู้

5.3 การประเมินผล

5.3.1 การสรุปบทเรียน เป็นการสรุปบทเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้จากภูมิปัญญาแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเป็นการ AAR (After Action Review) เพื่อสรุปให้ได้องค์ความรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ จากการที่ได้เรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แล้วเขียนสรุปเป็นองค์ความรู้ลงในกระดาษที่เตรียมไว้เป็นรายกลุ่ม จากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละคนจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

5.3.2 การถอดบทเรียน เป็นวิธีการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการเรียนรู้และการปฏิบัติในฐานะการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากภูมิปัญญาในแต่ละฐานการเรียนรู้ และการบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้การถอดบทเรียนจะดำเนินการ เมื่อได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกฐานการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้แล้ว โดยให้นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสรุปความรู้ทั้งหมดที่เรียนมา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นองค์รวมของการจัดการเรียนรู้ จากฐานที่ 1 ฐานที่ 2 และฐานที่ 3 ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ แล้วให้แต่ละคนนำความรู้ที่ได้รับจากภูมิปัญญาทั้ง 3 ฐาน การเรียนรู้มาจัดทำเป็นนิทานหรือเรื่องเล่าเล่มเล็กที่ตนเองประทับใจมากที่สุด โดยมีครูและครูภูมิปัญญาเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำผลงานของแต่ละคน และทำการประเมินผลงานของนักเรียน

5.3.3 เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลซึ่งเป็นผลของการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมด ใช้รูปแบบการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นรูปแบบการเปรียบเทียบข้อค้นพบเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ผู้วิจัยทำการทบทวนข้อค้นพบ (Review Triangulation) ทั้งด้านความแม่นยำ (accuracy) ความสมบูรณ์ (completeness) ความเป็นธรรม (fairness) และความน่าเชื่อถือ (credibility) (สุถางค์ จันทวานิช, 2549 : 56)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 123)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	f	แทน	ความถี่
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย คำนวณโดยใช้สูตร (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 123)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสำรวจ
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของผู้ตอบแบบสำรวจ
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณโดยใช้สูตร (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 124)

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	s	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนผู้ตอบแบบสำรวจแต่ละคน